

ภาพสะท้อนบทความวิจัยในวารสารวิชาชีพบัญชี

ดร.นภมณี เตพละกุล

อาจารย์ประจำภาควิชาการบัญชี คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ดร.วศินี ธรรมศิริ

อาจารย์ประจำคณะบัญชี มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

จาก : วารสารวิชาชีพบัญชี ปีที่ 14 ฉบับที่ 44 ธันวาคม 2561

บทความวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาวิเคราะห์บทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารวิชาชีพบัญชี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2560 ระยะเวลา 5 ปี จำนวน 17 ฉบับ ซึ่งเป็นวารสารทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อเผยแพร่บทความวิจัยและบทความวิชาการทางการบัญชี เพื่อสะท้อนภาพและแนวโน้มงานวิจัยทางการบัญชีในประเทศไทย

การตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยหรือบทความวิชาการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาบุคลากรทางการบัญชี กระบวนการในการทำวิจัยและกลั่นกรองผลงาน รวมทั้งเป็นการสร้างและพัฒนาองค์ความรู้ทางบัญชี วิชาชีพบัญชีเป็นกระบวนการเชิงสังคมเทคนิคที่มีหลายภาคส่วนเกี่ยวข้อง ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีทั้งผู้ทำบัญชี ผู้สอบบัญชี หน่วยงานกำกับดูแล สาขาวิชาชีพบัญชีฯ และสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษา ซึ่งเปรียบตั้งขึ้นส่วนต่างๆ ของกลไกการขับเคลื่อนระบบเศรษฐกิจและสังคมไทย

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า ผลงานวิจัยทางการบัญชีที่ตีพิมพ์เผยแพร่มีจำนวนไม่มากเมื่อเทียบกับบทความวิจัยในศาสตร์การบริหารธุรกิจอื่นๆ เช่น การเงิน การบริหารจัดการ การตลาด นอกจากนี้ จำนวนผู้เขียนบทความวิจัยที่ตีพิมพ์ในวารสารระดับดีเยี่ยมมีจำนวนน้อยกว่าเมื่อเทียบกับศาสตร์การบริหารธุรกิจอื่นๆ นอกจากนี้จากการศึกษาหัวข้อวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย พบว่า

หัวข้อวิจัยทางด้านบัญชี ประกอบด้วย 7 หัวข้อ ได้แก่

(1) **การบัญชีการเงิน** (Financial Accounting) เป็นการศึกษาเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของการบัญชีการเงิน ตลาดทุน และการตัดสินใจที่อ้างอิงกับสารสนเทศทางการบัญชีการเงิน การจัดการกำไร หลักความระมัดระวัง นักวิเคราะห์หลักทรัพย์ และการพยากรณ์โดยนักวิเคราะห์หลักทรัพย์

(2) **การบัญชีบริหาร** (Managerial Accounting) เป็นงานวิจัยเกี่ยวกับรายงานภายในองค์กร การประเมินผล การกำหนดราคาโอน การงบประมาณ ผลตอบแทน การตัดสินใจภายในองค์กร แรงจูงใจ การจัดสรรทรัพยากรภายในองค์กร การปันส่วนต้นทุน

(3) **การสอบบัญชี** (Auditing) เป็นการศึกษาสภาพแวดล้อมการสอบบัญชี คุณภาพการสอบบัญชี การตัดสินใจของผู้สอบบัญชี คุณสมบัติด้านความเป็นอิสระ ผลของการสอบบัญชีต่อกระบวนการรายงานทางการเงิน ค่าธรรมเนียมการสอบบัญชี

(4) **ระบบสารสนเทศทางการบัญชี** (Accounting Information Systems) เป็นงานที่เกี่ยวกับระบบสารสนเทศและผู้ใช้ระบบที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวม จัดเก็บ และสร้างสารสนเทศ

(5) **ธรรมาภิบาลและการกำกับดูแล (Governance)** เป็นงานศึกษาเกี่ยวกับการบริหารจัดการองค์กร ในภาพรวม ซึ่งงานวิจัยด้านธรรมาภิบาลได้รับความสนใจมากขึ้น

(6) **ภาษีอากร (Tax)** เป็นงานเกี่ยวกับการตัดสินใจของผู้เสียภาษี การจัดสรรภาษี การคำนวณภาษี การจัดทำรายการบัญชีเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ทางภาษี แรงจูงใจด้านภาษี การตอบสนองของตลาดต่อการเปิดเผย ข้อมูลด้านภาษีอากร การวางแผนภาษี กลยุทธ์ทางภาษี

(7) **ด้านอื่นๆ (Others)** เป็นงานวิจัยที่ไม่อาจรวมในหัวข้อข้างต้น เช่น การศึกษา (Education) วิชาชีพ บัญชี (Profession) สภาพแวดล้อมการทำงาน ประวัติศาสตร์การบัญชีภาครัฐและองค์กรไม่แสวงหากำไร การ บัญชีนานาชาติ

ระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมักปรากฏในงานวิจัยทางการบัญชี จำนวน 6 วิธี ได้แก่

(1) **การวิจัยที่ใช้แบบจำลองเชิงวิเคราะห์ (Analytical)** เป็นการวิเคราะห์และสรุปผลจากทฤษฎีการสร้าง ตัวแบบจำลอง การพิสูจน์แนวคิดโดยอาศัยทฤษฎีคณิตศาสตร์ การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบเพื่อพยากรณ์ อธิบาย หรือให้เหตุผลสนับสนุนทฤษฎีและข้อเสนอต่างๆ

(2) **การวิจัยที่ใช้ข้อมูลที่มีอยู่ (Archival)** เป็นการศึกษาวิเคราะห์และสรุปผลจากข้อมูลที่มีอยู่แล้วซึ่งอาจ เป็นการเก็บในฐานข้อมูลหรือคลังข้อมูลที่จัดเก็บอย่างเป็นระบบ แหล่งข้อมูลเพื่อการวิจัยนี้รวมถึงแหล่งที่มาต่างๆ จากเอกสารประวัติศาสตร์ บทความวารสาร รายงานประจำปีของบริษัท การเปิดเผยข้อมูลของบริษัท และอื่นๆ

(3) **การวิจัยเชิงทดลอง (Experimental)** เป็นการศึกษาที่วิเคราะห์และสรุปผลที่ได้จากการจัดให้มีการ ทดลอง โดยสร้างกลุ่มทดลองหรือกลุ่มที่ได้รับการปฏิบัติ (Treatment) และมีการปฏิบัติการเชิงสุ่ม (Randomization)

(4) **การวิจัยที่ใช้การสอบถาม (Survey)** เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการขอความร่วมมือจากบุคคล ต่างๆ มาร่วมเป็นผู้ตอบแบบสอบถาม

(5) **การวิจัยศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์จริงและเฉพาะกรณี (Field and case studies)** เป็นการศึกษาที่เก็บข้อมูลด้วยเทคนิคการสัมภาษณ์และสังเกตการณ์ในสภาพแวดล้อมจริงหรือเลือกระบุเฉพาะเจาะจง เป็นกรณีศึกษา ลักษณะเด่นคือ ขนาดตัวอย่างมีจำนวนน้อย และเน้นการรวบรวมข้อมูลเชิงพรรณนาเชิงลึก ทำให้ เข้าใจสภาพจริงและบริบทเฉพาะนั้นๆ

(6) **การวิจัยอื่นๆ** เป็นการศึกษาที่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยที่ไม่เข้ากับนิยามข้างต้น เช่น การวิจัยเชิงชาติพันธุ์ วรรณกรรม (Ethnography) การจำลองสถานการณ์ (Simulation)

ผลการวิจัยที่สำคัญ ดังนี้

- ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2560 วารสารวิชาชีพบัญชีได้ตีพิมพ์บทความวิจัยทั้งสิ้น 78 บทความ จำนวน 1,227 หน้า จำนวนผู้เขียนทั้งสิ้น 134 คน บทความนำเสนอเป็นภาษาไทย 57 เรื่องและ ภาษาอังกฤษ 21 เรื่อง
- บทความวิจัยมีจำนวนหน้าตั้งแต่ 8 ถึง 28 หน้า ค่ามัธยฐานเท่ากับ 15 หน้า บทความแต่ละเรื่องมี ผู้เขียนร่วมตั้งแต่ 1 ถึง 4 คน ส่วนมากมีผู้เขียนร่วม 2 คน
- บทความวิจัยทางด้านการศึกษาการเงิน มีจำนวนมากที่สุด (ร้อยละ 42.31) รองลงมาคือ งานวิจัยด้าน ธรรมาภิบาล (ร้อยละ 21.79) และการสอบบัญชี (ร้อยละ 12.82) งานวิจัยด้านระบบสารสนเทศ ทางการบัญชีมีจำนวนน้อยที่สุดเพียง 1 เรื่อง

- ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ คิดเป็น 2 ใน 3 ของวิธีวิจัยทั้งหมด รองลงมาคือ การใช้แบบสอบถาม (ร้อยละ 20.51) และการศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์จริงและเฉพาะกรณี (ร้อยละ 6.41)

กลุ่มวิจัยและพัฒนา นำเสนอบทความนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงลักษณะการทำวิจัยในหัวข้อที่เกี่ยวกับการบัญชีที่ตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารวิชาชีพบัญชี ระหว่างปี พ.ศ. 2556 ถึง 2560 ซึ่งพบว่าหัวข้อ **การสอบบัญชี (Auditing)** ยังมีช่องว่างและโอกาสในการทำวิจัยอีกมาก โดยอาจพิจารณาใช้ระเบียบวิธีวิจัย คือ การใช้ข้อมูลที่มีอยู่ หรือ การศึกษาสภาพแวดล้อมที่เป็นสถานการณ์จริงและเฉพาะกรณี ซึ่งมีความสอดคล้องกับการปฏิบัติงานของผู้สอบบัญชีสหกรณ์ของเรามากที่สุด

ช่องว่างระหว่างการทำวิจัยเชิงวิชาการและการปฏิบัติในเชิงวิชาชีพยังมีอยู่มาก การทำวิจัยสามารถชี้นำการปฏิบัติงานทางการบัญชีเพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้รับบริการ โดยคำนึงถึงระเบียบวิธีการวิจัยที่รอบคอบ ชัดเจน เที่ยงตรง เชื่อถือได้ และการสื่อสารการวิจัยให้กับผู้ประกอบวิชาชีพได้เข้าใจและเข้าถึงได้ในฐานะหน่วยงานที่กำกับดูแล และทำหน้าที่สอบบัญชีสหกรณ์ การทำวิจัยเชิงวิชาการที่สัมพันธ์กับการปฏิบัติงานเชิงวิชาชีพจึงนับเป็นอีกภารกิจหนึ่งที่มีความสำคัญ

ผู้สนใจส่งบทความวิชาการหรือบทความวิจัยลงตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารสภาวิชาชีพบัญชี สามารถศึกษารายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่เว็บไซต์ของกลุ่มวิจัยและพัฒนา หรือจัดส่งบทความ หรือองค์ความรู้ที่ต้องการเผยแพร่ไปยังอีเมลตามที่อยู่ด้านล่าง

ขอเชิญร่วม
ให้คะแนนบทความ
พร้อมแสดงความคิดเห็น
และข้อเสนอแนะ
โดยสแกน **QR Code**
หรือคลิก **Link:**
<https://forms.gle/DuS9SwCpQ6hv6NzL6>

